

اداره خانه و مطبعه سی

استانبولده باب عالی جاده -
 سنه قمریه ۱۳۱۰ کتبه
 درج ایشلیک اوراق اناده
 اولنهار

نسخه سی ۱ غروشه

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ
 ۱۳۰۷

بیل اشترا

(پوسته اجر تپله برابر)
 سنه لکی ۵۰ غروش
 آلی آیلی ۳۰

نسخه سی ۱ غروشه

يَنْجِشْ نَبِيَّ كُنْ نَبِيَّ نَسْرَا لَوْ كُنْ فَيَنْ وَابْرِي هَفْتَه لَكْ غَيْرَه

[مرحوم دوكتور حسين خاقي بك]

آقیتیلر حقیقت حالده بحر محیطك بالذات حرکت ایتمه سندن باشقه بر شی دکلر ، بو جریانلرله میاه ببحریه کره ارضك هر طرفده طولاشیر .

هر قطره آب قمر دریاده متعاضداً تبدیل مکان ایدوب دکیزک نآ دینسه قدر اینسره ک یسه سطح ببحره چبقار ، خط استوان قطبلره و قطبلردن خط استوایه کیدوب کلیر بو منوال اوزره بحر محیطك هر طرفده سیر و سفر ایلهر .

سواحلدن اکثری بورونلردن ، کورفز لردن متشکل بر طاقم کیرینی چقیتیلری حاوی اولدینی حالده آقیتیلر بر طاقم خطوط منظمه مغنیه تشکیل ایدره ک جریان ایدر ودوار و واسعة محیطلریله ، کندیلرینی احتوا ایدن کر دابلرک اشکال عمومییه سی کوستریر .

صولری ، آقیتیلرک حرکات عمومییه جریانه تابع اولمایان قطعات ببحریه اصلا حرکتسز قالمز ؛ بونلرکده کندیلرینه کوره بر حرکت جریانییه سی واردر . متحرک برر طریق واسع منابه سنده اولان دکیز آقیتیلرندن کیمیلر سفائنک یوللرینی قیصالتقی ایچون استفاده ایدرلر .

دکیزلرک اورتیه برلرنده بعضاً کورولون قیرینی دوکوتیلری اوراده سوروکلهین دکیز آقیتیلریدر .

آقیتیلرک طبیعه واقایمه اولان خدمتی یک بیوکدر : ابحار محیطه قمرلرنده یکی یکی کردابلر آجههرق بعض رسوب قیریتیلرینی بوکر دابلره کومر .

دکیز صولرینک ترکیاسنده کی مواد لزوجیه ایله املاسی حصوله کتیریر ؛ احوال هواینییه تصفیه ایدر . احوال هواینییه اولان خدمتلیر حقدنه بر فکر حاصل اولوق ایچون شوراسنی سوله مک ایجاب ایدرکه « آتیل » دکیزندن کلوب بر قاج بیک فرسخ مرایی مسافده صوغوق صولرک اوزرینی قابیلان مشهور « غواف استرم » [کورفز آقیتیلی] سایه سنده درکه اوروپانک شمال غربی غرب ، غرب جنوبی طرفلرینک شدتلی وسوره کلی قیشلری کسب اعتدال ایتشدیر .

اوزولری قیریزی چیکیلرله مزین بیاض ویا ارغوانی رنگنده چیکلرله نهایت بولان کوزل صالقمیری حر براندن اعتباراً تموز اواخرینه قدر چچک آیاروق اطرافه غایت لطیف و فقط فوق العاده کسکین بر رایحه نشر ایدر .

اگر بو چچک الیه بولنورسه آئی الذکر اکلنجینی اجرا ایتمک ایسته تمام صیره سیدر :

قوراق و صیحاق برکونی تعقیب ایدن صیحاق برکیچمه باغچیه ایله لره « فراسینوس » چچکنک یاراقلرینه یاغش بر موسی یا قلاشدرملی .

چچکنک اطرافتی محیط اولان بحار معطر اشتعال ایدر ؛ درحال چچکنک تیه سنده ضایلر حاصل اولور وبوشله طیارلر چار جابوق چچکنک هر طرفی صارار . چچکنک تلقیحی زمانی تمام اولوب چچکنکری صولمه باشلاغچیه قدر — هوا قوراق و صیحاق اولوق شرطیه — هر آقشام بو اکلنجیه تکرار ایدیله بیلیر .

چچکنک موم شعله سیله آتش آلوب یانان ماده سی غلی و عطری اولوق وبوعطر صیحاق هوالرده انتشار ایدوب هوا یاغورلو و رطوبتی اولورسه میدانیه چیتما دیغندن یاغور یاغنه جق اولورسه برایی کون بکله مک ایجاب ایدر .

مُتَنَقِیْمُ

دکیز آقیتیلر ، بریانلری

سطحلی سطح ارضك درنده اوچنی قابیلان ابحار محیطه اصلا حرکتسز دکلر .

قطبلرک صوبی بعض محللرده خط استوایه طوغرو آفریق برابرنجه سوروکله یوب کتیردیک طباغ کبی بوز یارچه لری مدارلرده کی حرارت شمسک تأثیریه یاواش یاواش ادریر .

بالمکس خط استوا آلتنده کی دکیزلرک صوبی صیحاق ویا ایلیق آقیتیلر تشکیل ایدره ک قطبلره طوغرو آقازسده بو آقیتیلر حوالی منجمدیه داخل اولنجیه بالندریج صوغور .

حرکت یومیہ ایلہ صارصلدیغندن و بو صورتلہ حصولہ کلن حرکت مباحہ قطعات بریہ نک کیرتیلری جیقیتیلریلہ تغیرہ اوغرا دیغندن دیکز جریانلریسک اکثری بوندن حاصل اولمش اولور .

شوفرض و تخمین اولّا ابحار محیطہ اوزرنده اجرا ایدیلوب دیکز جریانلری خریطلریسک تنظیمہ مدار اولمش اولان تدقیقات و تجاربہ ایلہ و ثانیاً مونسینور «روزرس» ک بالاختراع بو کونلرده علوم آقاده بیسنک پیش نظر تدقیقہ وضع اتمش اولدینی «غلوب مارن» یعنی کرہ بحری آتی ایلہ تأیید اتمشدر .

دیکز جریانلریسہ مشابہ آقیتیلر حصولہ کنیرمکہ مخصوص اولان «کرہ بحری» — رسمده کوردلیکی وجهیلہ — بلورڈن معقول بر کرمدن متشکل اولوب بونک جداز داخلیمی آلتندہ قطعاتک اشکال محتمسی و دیکزلرک محوف اولهرق حوضه لری رسم اولغشدر .

ابحار محیطہ نک قعرنی بلور کرہ ایلہ متحد المرکز اولان داخلی بر کرہ تشکیل ایدر و عمودی بر محور اوزرنده حرکت ایلر .

دیکزلرک بوشلغی اوافق (استمارین stearine) پارچہ لری واسطہ سیلہ معاقده طور دورولان صو ایلہ طول دورلش اولدیغندن بونلر مایعک بالجملہ حرکاتی بالسہولہ تعقیب و تدقیقہ مساعددر .

رسمده کوردلیکی اوزرده آلتک خارجاً کورونوشی عادتاً بر جغرافیا کرمنہ مشابہدر .

کرہ بحری دیکز آقیتیلریسہ مثال آقیتیلر حصولہ کنیرمک ایچون دیکزلرک درینلکتنہ متاسب صورتمده درینلشدیرلمک ایجاب ایدرمی ؟ دیسہ بر سؤال وارد اولورسہ جواباً دینیلہ بیلیرک :

بو خصوصہ دائر اجرا اولنان تجارب عیدیدہ بونک بر شرط لازم اولمادیغنی ارانہ و اثبات ایلہ مشدر .

آلتک حرکت ایدیرلمسندہ — کرہ یه ویریلہ جک استقامت و جریانلرہ ویریلہ جک سرعت جہتلریجہ — بر آژ مشکلات وارددر .

یہ بوسایده درکہ ازجملہ فرانسه نک «نورماندیا» و «بریتانی» ایالتلری سواحلندہ ہب بر درجہ حرارتہ مالک اولان سسار بر جوق عرضرلردہ یشتمین بعض نافع فدان و آفاجلر حاصل اولور .

دیکز آقیتیلریسک صورت تشکلی حقندہ بر جوق فرضیات وارددر . بر جوق ارباب فن بو آقیتیلرک حصولی مدارلرہ قطبلر ییندہ کی احوال ہواسہ نک اختلافہ صورلرک کثافت و املاخجہ اولان تنوع و تبدلہ صورلرک تغیرانہ یاغور و روزگارلرہ عطف و اسناد ایدرورلر .

ارباب اختصاصدن بعضلری دخی ذکر اولنان سبیلرک ایکنجی درجہدہ حائر اہمیت اولدیغنی رد ایتمکملہ برابر حرکات مباحہ نک اساس تشکلی ابحار محیطہ ایلہ ریاح کی ایکی لباسہ بوروغش اولان کرہ مرکز حرکت دوریہ و تحویلہ سنہ عطف ایتمکددر .

شوراسنی نظر دقتدن دور طوعالمایدرک کرہ ارضک خط استوا اوزرنده کی ہر نقطہ سی ثانیہدہ ۴۷۵ متر و سرعتلہ شرق جہتہ طوغرو حرکت ایدیکی کی بالذات کرہ ارض دخی تخمیناً بوندن یتش دفعہ زیادہ بر سرعتلہ محرکی اوزرنده دوران ایدیکندن اشبو حرکت غظیمہ نک تأثیریلہ صورلردہ دخی بر تزلزل شدید حصولہ کلہجکی درکاردر .

کرہ ارضک اقسام صلیبی قوہ مرکبہ مقاومت ایدیکی حالہ اجزاء فردیہ مایعہ — سیالیتی حیدیلہ — بالسہولہ بری برلریسک اوزرینسہ قایہراق دائرہ استوائیہ طوغرو و آثار کیدر .

اورادہ ممکن مرتبہ محرک دورانیدن تباعد ایدہرک کرہ ارضک یان طرفلرنده برشیشکینلک پیدا ایدر . دیگر بالجلہ آقیتیلرک منبع و محرکی اولان برنجی جریان شو صورتلہ حاصل اولور . فرانسه نک «پامیرس» یسقیوسی اولوب علوم طبیعیہ و ریاضیہدہ یطولاصاحی اولان مونسینور «روزرس» جریانلرک صورت تشکلی حقندہ شو یولادہ بر فرض و تخمین دریمان اتمش :

«کرہ ارضک قعر صلیبی احاطہ ایدن عنصرمانی»

الك ابي خريطه لمر شايان دقت بر سخت ايله كرك هيت
مجموعه لری. كرك تفرعاتی اعتباريله تكرار تنظيم اولنه
بيلديكندن (كركه بحری) نك جغرافيه معطليه كمچيلره
قنون طبيعیه اربانه ايدمه بيله چكي خدماتك درجه اهميتي
نظر لردنه تعين ايدر .

اختر احواف كشفيت

دوقتر بليك اخترع كرده سي اولاده داغولمه آني

بو آلت قرآنسه اطبا سندن موسيو «مارس»
طرفندن فرانسه لك علوم وقنون آقاده ميسنه ابراز
اولغشدر كه رسميز بونك اوراق بر نمونه سنی كوستير .
عمليات جراحيه اجرا سنجي فوائد و محسنات عديده ي
جامع اولغله بو آنه قدر معلوم اولان داغلامه آلترينه
فاقددر . ديكر داغلامه آلترينده اولديني كي كوروكي
يوقدر . ايشله سي غايت سهولتي وسرعتلدر . حامضاندن
هيچ بريسك معاونه محتاج اولماز . بو آلله عمليات اجرا
ايدن ذلك صول الى سريست قاير .

آلتك ايشله سي تضيق آلتنه آتانه وفعل احتراق
واشتماله مقتضى هوايي كتيون اسپرئو واسطه سيله در .
بونى قوللاغنى ايچون رسمده (ب) اشارتيله كوستريلن
قازان آوواجك ايجه آلتهرق (د) اشارتلى معدن طابه
آجيلير . معين مقدارده تصفيه ايدلمش اسپرئو اولابراق
ايجه طولودورولقدن صوكره قاب طابه لك آغزندن قازانه
بوشالديلي . بعده طابه خفيفجه صيقشديريله رق تكرار
قايلير . بر ايكي دقيقه ظرفنده آلت اشتماله حاضر بولور .
بونك ايچون (ب) اشارتلى صابى قيزغلقندن هم بياض
اولنجيه قدر براسپرئو لامه سندن چيقان آلوده الصيقتي
كفايت ايدر .

صاحب امتياز : كتابي قهرت

الك عادى تدبير قطعات و اجبارى كركه ارضك حركت
دوريه سنى اجرا ايتك اوزره دونديكي جهته طوغزو
دوندرمك ايدمه سده زمانده سرعت حركت حسبيله هيچ
برشى كوروله سزدي .
تماشا ايدنلري دخي كركه ايله برلكده دوندرمك
اصولى . آنلرك باشلريني دوندوره چكي جهته بكده فائدملى
اوله مازدى .

ايشته خصوصات و محذورات مشروحه يني پيش
نظر ملاحظه آلان مونسيور «روژرس» بروضيت
قبول ايدوب بو وضيت انجايجه ارباب تماشا ايله كركه
خارجي حركتسز طورده جق ويالكر داخل كركه
ارضك حركت دوريه سنده مخالف جهندن بر حركت
دوريه اجرا ايدمه جكد .

خلاصه كلام . قطعات جهت غريدن دكيزلره قارشى
دوندوريله جك برده دكيزلر جهت شرقندن قطعاته طوغزو
چويريله جك و نتيجه مستحصله سنه بر اوله جقددر .

آلتك حاصل ايدمه چكي جريانلرك سرعتى كركه لك
حقيق جريانلرنديكى سرعت نسبتده دكلدر . اندن دها
بك چوق زياده در . چونكه «استعارين» پارچلرينك
اساى حركته كوزه چارنامه سي مطلوبدر .

آلت حركت ايتدريديكي زمان داخلمده كي مايه لك
برندن قلدانديني كورولور

مديرينك ايلريسندنه كي ايكي جهندن كان صولر
دكيزلرك ديدنده خط استوا جهتنيسنه طوغزو ايلريلر .
شمال و جنوبندن كان ايكي سطح ماء بوراده برى بريسته
تقابل و تصادف ايدمرك برلكده دائره كير سطحيه
[جغرافيونك خط استوا آنافورى تسبه ايتدكلري شي]
ترفع ايدر .

سطح ميه كلدكارنده بولندقلرى نقطه لرك شمال
و جنوبندن طاغيله رق درحال غربيه دونرلر . شو ايكي
جريان ايلريله مكد . دوام ايله باجمله سطوح اجبارى تحريك
وايكنجي درجه سده بر طاقم جريانلر حاصل ايدر . شو
صنعي جريانلر سايه سنده عمومى جريانلري اربانه ايدن